

ուրիշ բացատրութեան: Որ Հ. Ակինեան այս վճիռը կը հակադրէ բոլոր յետագայ գրականագէտներու կարծիքներուն թէեւ քիչ մը զարմանալի թուի շատ շատերուն, սակայն նկատելով իր մեծ ճիշդ Ղևոնդի ոճը հարուստ տեսնելու որպէսզի Խորենացիի ոճին համազօր բան մ'ըլլայ, պահ մը իրաւունք կուտամ իրեն, որ Հ. Աւգերեանի գրադատական կարողութիւնը ամենաբարձրը համարէ և պնդէ անոր Հայկազնեանի մէջ արձանագրած վճիռի մասին:

Սակայն Հ. Ակինեանի ընտրած այս բարձր հեղինակութիւնը վախճամ զինք

անելի մը կը մատնէ: Բազմահմուտ հայրը որ Ղևոնդի և Խորենացիի միենոյն անձը ըլլալը ապացուցանելու քրտնաթոր աշխատատանքին կը մխրճուի, անշուշտ Հայկազնեանին գլխած ըլլալու է տեսնելու թէ Հ. Աւգերեան Խորենացիի մասին ի՞նչ վճիռ կուտայ:

«... Այս է զլիսաւորն յաշակերտս... յերկրորդ կարգի թարգմանչաց... բոլորից գերազանց, կատարեալ ի հայկաբանութեան» (Ա. 13):

Բացատրութիւնը կը ձգենք Հ. Ակինեանին:

ՀՐԱՆԴ Բ. ԱՐՄԷՆ

(Ծառունակելի՝ 2)

ՍՐԲՈՑ ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ ՆԱՀԱՏԱԿՈՒԹԵԱՆ

1500-ԱՄԵԱՅ ՅՈՒԵԼԻՆԱԿԱՆ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՇՐՈՒՍԱԳԼԽԻ ԵՒ ԱՄՄԱՆԻ ՄԷՋ

ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ

ՍՐԲՈՑ ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ 1500-ԱՄԵԱՅ ՅՈՒԵԼԻՆԱԿԱՆ

Համաձայն մեր սրբեցեալ և Վեհ. Հայրապետի բարձր հրամանին Ս. Վարդանանց տօնին առթիւ երուսաղէմի մէջ ևս սկսան 1500ամեայ Յորելեանի տօնակատարութիւնները: Հանդիսութեանց բացումը կատարուեցաւ 7 Մարտ Զորքաշարթի երեկոյեան, երբ նախագահութեամբ Գեր. Տեղապահ Հօր՝ կատարուեցաւ եկեղեցւոյ մէջ տօնին մեծահանդէս նախատօնակը, ի ներկայութեան յոգնախառն բաղմութեան և համայն ուսանողութեան: Իսկ 8 Մարտ Հինգշաբթի առաւօտեան ժամերգութեան վերջ մատուցուեցաւ հանդիսաւոր Ս. Պատարագ: Եպիսկոպոսական շաթալ թագի զլուխ պատարագեց Հոգ. Տ. Սուրէն Վրդ. Բէմահան: Ս. Պատարագի ընթացքին վառեալ մոմեղինօք բեմ հանուեցաւ Վեհ. Տ. Տ. Գէորգ Ամենայն Հայոց Հայրապետին սրբաբառաւ կոնդակը, որով 1951 տարին կը հռչակէր իրրեւ Վարդանանց 1500ամեայ յորելինական տօնակատարութեան տարին: Հոգ. Տ. Հայկազուն Վրդ. Արքահաման կարգաց սոյն կոնդակը ի լուր բովանդակ հաւատացելոց: Ս. Պատարագի ընթացքին կատարուեցաւ նաեւ Ս. Վարդանանց տօնին յատուկ Հոգեհանգստեան կարգը, նախագահութեամբ Գեր. Տեղապահ Հօր:

Գեր. Տեղապահ Հօր կարգադրութեամբ յա-

ռաջիկայ Ս. Զատիկի տօնակատարութեան յետոյ Ս. Աթոռի կողմէ պիտի տրուի շքեղ պատարատօնութեամբ գրական ղեկարուեալ տական ցերեկոյթ մը ի յարգանս Ս. Վարդանանց 1500ամեայ Յորելինական տարեգարծին:

Ստորեւ կուտանք մինչ այդ երուսաղէմի մեր վարժարաններուն և դանադան ժողովրդային կազմակերպութեանց այս առթիւ կազմակերպած հանդիսութեանց համառօտ նկարագրականը:

Ս. ԱԹՈՌՈՑ Ս. ԹԱՐԴՄԱՆՉԱՅ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

ՀԱՆԳԻՍՈՒԹԻՒՆԵՐ

15 Մարտ Հինգշաբթի յ. մ. ժամը 4ին, ժառանգաւորաց վարժարանի մեծ հանդիսասրահին մէջ, Ս. Թարգմանչաց վարժարանի Տեսչութեան նախաձեռնութեամբ, Ս. Թարգմանչաց վարժարանի աշակերտութիւնը կատարեց ներկայացումը Սմբատ Բիւրատի Աւարայրի Արծիւը թատերախաղին: Սոյն հանդիսութիւնը ունէր աւելի ներքին հանգամանք, տրուած ըլլալով վարժարանի աշակերտութեան համար միայն ու այս առթիւ տարբուած էր նաեւ աշակերտութեան յատուկ բանախօսական, արտասանական և երգերու բաժիններ: Սրուան նախագահն էր Հոգ. Տ. Հայկազուն Վրդ. Արքահաման որ իր շինիչ

ու կուռ արտայայտութեամբ ոգի որեց բովանդակ աշակերտութիւնը, վարդանանց սուրբ յիշատակով:

Սոյն հանդիսութիւնը երեսօտղէմի հայ հասարակութեան համար կրկնուեցաւ նաև 19 Մարտ երկուշաբթի երեկոյեան ժամը 8ին, երեսօտղէմացի Հայոց Բարեսիրական Միութեան ակումբին մէջ, հովանաւորութեամբ Գեր. Տեղապահ Հօր և նախագահութեամբ Հօգ. Տ. Նորայր Վրդ. Գողարեանի: Մեր պղտիկները յաջող խաղարկութեամբ յուզեցին ներկայ հասարակութիւնը, եկեղեցւոյ և ազգին սիրովը լեցուն պահեր պարտադրելով բոլորին:

Այս առթիւ գոհունակութեան զգացումներ ունինք վարժարանի Հօգ. Տեաչին, ուսուցչութեան և բովանդակ աշակերտութեան թափուած աշխատանքին իրենց սրտառու ճիգերուն համար:

Ս. ՎԱՐԴԱՆԱՆԿ 1500ԱՄԵԱՅ ՅՈՒՐԵԼԻՆԱԿԱՆ

ՏՕՆԱԿԱՍԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՄՄԱՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Ամմանի ժրջան Հոգեւոր Հովիւ Հօգ. Տ. Կորիւն Վրդ. Մանուէլեանի և Ամմանի Տեղական Խորհուրդին, 11 Մարտ 1951, կ. ա. ժամը 10ին, Ամմանի Սինեմա Բէթրա-ի մէջ տեղի ունեցաւ Ս. Վարդանանց 1500ամեայ Յօրեւիտական տօնակատարութիւնը, նախագահութեամբ Ս. Աթոռոյ Գատրիարքական Տեղապահ Գեր. Հօր, որ ընկերակցութեամբ Հօգ. Տ. Յակոբ Վրդ. Վարդանանի երեսօտղէմէն ուղղակի հանդիսարան կը ժամանէր ճիշդ ժամը 10ին և կ'ընդունէր 1500ի մօտ ներկաներու ջերմագին ծափահարութիւններովը:

Տօնակատարութիւնը եղած է չքեղ ապրումներու պահ մը բովանդակ ներկաներուն համար, որոնց մէջ եղած են նաև Յորդանանի շրջակայ քաղաքներէն ու գիւղերէն ալ հրաւիրեալներ:

Հոգեշնորհ Հովիւին բացման խօսքէն ետք, հետաձեռնէ գործադրուեցան գրական, զեղարուեստական ճոխ յայտագրին բոլոր մասերը, կենդանի պատկերներ, արտասանութիւններ, մեներգներ, խմբերգներ, տրամախօսութիւններ կատարուած Ս. Աթոռոյ Ամմանի Հեթումեան վարժարանի տղոց և զաղուծին Հայ երիտասարդ-երիտասարդուհիներու կողմէն: Ապա բնաբարձրացաւ օրուան բանասօսը՝ Գեր. Տեղապահ Հայրը, որ իր կուռ և պերճախօս բանասօսութեամբ լեցուց ներկաները, եկեղեցւոյն ու ազգին խորհուրդովն ու սիրովը-վարդանանց մեծ գաղափարականովը:

Յայտագրին վերջին մասը կը կազմէր «վարդանանք» տրամախօսութիւն մը որ բնմի ետեւէն բարձրախօսով հաղորդուեցաւ հանդիսականներուն: Տրամախօսութիւնը քաղուած էր Ս. Բիւրատի «Աւարայրի Արժիւն» թատերական հատորէն, վ. Թէքէեանի լիորհուրդ վարդանանց քերթուածէն ու ճոխացուած էր վարդանի նուիրեալ եկեղեցական շարականներով ու երգերով:

Հանդէսը փակուեցաւ Տեղապահ Գեր. Հօր պահպանիչով ու աղօթքով:

Կրնանք ըսել որ վարդանանց 1500ամեակի տօնակատարութիւնը պիտի մնայ հոգեկան խորունկ յուզումներով լեցուն անմոռանալի օր մը Ամմանի Հայութեան համար, որուն տարեգրութեան մէջ ցարդ աննախընթաց է այս ոգեւորութեամբ և այսքան յոգնախառն քաղմութեամբ ազգ. հաւաքոյթ:

ՏՕՆԱԿԱՍԱՐՈՒԹԻՒՆ Հ. Մ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ԵՐՈՒՍԱԸԼԵՍԻ ՄԱՍՆԱՃԻՂԻՆ

Երեսօտղէմի Հ. Մ. Ը. Միութիւնը Շաբաթ, 10 Մարտ յ. մ. ժամը 7-ին կազմակերպած էր գրական-զեղարուեստական երեկոյթ մը նախագահութեամբ Գատրիարքական Տեղապահ Գեր. Տ. Եղիշէ Վրդ. Տէրտէրեանի, և ներկայութեամբ վարդապետ հայրերու և խուռներամ մերազն ժոժովրդեան Մայրավանքի ժառանգաւորաց վարժարանի հանդիսասրահին մէջ:

Յայտագիրը կը բաղկանար արտասանութիւններէ, խմբերգներէ՝ որ կը վարէր ձեռնահասօրէն Տիար Համբարձում Գալայնեան և մեներգներէ, որոնք կատարուեցան կարելի խղճմտութեամբ: Իսկ օրուան բանասօսն էր Ս. Աթոռի Միաբաններէն Հօգ. Տ. Ասողիկ Վրդ. Ղազարեան, որ վերահանց Ս. Վարդանանց կրօնական և ազգային նշանակութիւնը և վեհափառ ու ազգանուէր մեր կաթողիկոսին, Ս. Վարդանանց 1500ամեակի տօնակատարութեան Հայրապետական բարձր հրամանին բարերար նշանակութիւնը, Հայ ժողովուրդի այս վայրավատին օրերուն մանաւանդ, ուր մենք ամենէն աւելի պէտք ունինք Ս. Վարդանանց համերաշխ, Ազգին ու եկեղեցւոյն սիրովը փափաքող ոգին ներշնչումին:

Հանդէսը փակուեցաւ Գեր. Տեղապահ Հօր պահպանիչով և փակման խօսքով, որ այնքան պերճախօս արտայայտութեամբ վերահանց Մամիկոնեան Տունին նուիրումն ու ծառայութիւնները Հայ ժողովուրդի գերագոյն շահերուն, տալով նոյն ատեն օրուան պատգամը — նոյնինքն տօնակատարուող սուրբերուն կամքը — համերաշխութիւն, սէր և նուիրում մեր ժողովուրդի բոլոր տարրերուն աշխարհի որ անկիւնն և կամ ինչ վիճակի մէջ ալ ըլլան:

ՏՕՆԱԿԱՍԱՐՈՒԹԻՒՆ Հ. Ե. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ԵՐՈՒՍԱԸԼԵՍԻ ՄԱՍՆԱՃԻՂԻՆ

11 Մարտ Կիր. յ. մ. ժամը 7ին Հ. Ե. Միութեան երեսօտղէմի մասնաճիւղը իր ակումբի սրահին մէջ տուաւ ռատիօ բարձրախօսի հաղորդում մը ուր կը ներկայացուէր Ս. Վարդանանց տրամախօսութիւնը քաղուած Ս. Բիւրատի «Աւա-

բայրի Արմիւր Թատերախաղէն, ու նախացուած Վ. Թէքէեանի «Խորհուրդ Վարդանանց» բանաստեղծութեամբ և մեր շարականներու ու ժողովրդային երգերու շարքով մը:

Տրամախօսութեան զանազան պահերուն ելեկտրական լոյսերու շողարձակումով կը զուգարուէր բեմին վրայ զետեղուած վարդանի մեծադիր կենդանագիրը, այսպէս աւելի ևս շնչտնով տրամախօսութեան զգացումներուն զնացքը, որ արդէն իսկ բաւական յաջող խաղարկութեամբ մը իր մէջ առած էր բոլոր ներկաներուն լարուած ուշադրութիւնն ու ամբողջ ուշադրութիւնը:

Աւարախօսութեան պարզայ մըն է մեզի համար տեսնել թէ ինչպէս երուսաղէմի գիտակից Հայ հասարակութիւնը իր բոլոր խաւերով ու կարելի ճիգերով կուգայ բերելու խոր յարգանքի բաժինը Վարդանանց սիրելի ու անմեռ յիշատակին, այսպէս բերելով նաև լաւագոյն ընդառաջումը մեր սիրելիքի և վեհափառ Հայրապետի ու աղագաւէր հոգիէն բղիթը բարձր տնօրինութեան:

Ս. ՅԱԿՈԲԻ ՆԵՐՍԷՆ

ԱՄՍՈՐԵԱՅ ԼՈՒՐԵՐ

※ 4 փետր. կիր. — Ս. Պատարագը մատուցուեցաւ ի Ս. Երուսթիւն վերնատան մեր մատուռին մէջ: Պատարագիչն է Հոգ. Տ. Հայրիկ Վրդ. Ասլանեան:

※ 5 փետր. Բշ. — Յ. մ. ժամը 3ին Հոգ. Տ. Տ. Հայկազուն և Հայրիկ վարդապետներ, ինչպէս նաև Տիար Կ. Հինգիւնիս իւրայեւ մեկնեցան աթոռապատկան կալուածներու վերտացման գործով:

※ 7 փետր. Դշ. — Յ. մ. ժամը 3.30ին տեղւոյս բրիտանական ընդհանուր հիւպատոսը Sir Hugh Dow և երկու անդլիայի զբաղէտներ Պրեյք. Evelyn Waugh և Christopher Sykes և Պր. G. Taylor այցելեցին նախ Ս. Երուսթեանց Տաճար և ապա հիւրասիրուեցան Պատրիարքարանի մեծ դահլիճին մէջ, Գեր. Տեղապահ Հօր կողմէ:

※ 11 փետր. կիր. — Ս. Պատարագը մատուցուեցաւ Ս. Երուսթեանց Մայր Տաճարին մէջ: Պատարագիչն էր Հոգ. Տ. Ասողիկ Վրդ. Ղազարեան:

※ 18 փետր. կիր. — Ս. Պատարագը մատուցուեցաւ ի Ս. Երուսթիւն վերնատան մեր մատուռին մէջ: Պատարագիչն էր Հոգ. Տ. Երուսթիւն Վրդ. Մուշեան:

— Առաւօտեան ժամը 9ին Հոգ. Տ. Տ. Հայկազուն և Հայրիկ վարդապետներ և Տիար Կ. Հինգիւնիս Մայրավանք վերադարձան իւրայեւ:

※ 19 փետր. Բշ. — Կ. ա. ժամը 10ին տեղւոյս Պեյճիգայի ընդհանուր հիւպատոսը և Նօր կարգուած իր փոխանորդը այցելեցին պատրի-

արքարան. ի բացակայութեան Գեր. Տեղապահ Հօր, Գեր. Տ. Սուրէն Վրդ. ընդունեց զիրենք:

※ 23 փետր. Աւր. — Երեկոյեան ժամերգութիւնը և վաղուան տոնին նախատեսակը կատարուեցան Ս. Երուսթեանց Մայր Տաճարին մէջ, նախադասութեամբ Հոգ. Տ. Սուրէն Վրդ. Քէմհանեան:

— Կէսօրուան ժամը 12ին ի դիմաց Գեր. Տեղապահ Հօր Գեր. Տ. Սուրէն Վրդ. Քէմհանեան, ընկերակցութեամբ Տիար Կ. Հինգիւնիս փոխադարձ այցելութիւն տուաւ Պեյճիգայի ընդհանուր հիւպատոսին:

※ 24 փետր. Եր. — Մերոյն Սարգիս Զօրավարին. — Ս. Պատարագը մատուցուեցաւ Ս. Երուսթեանց Տաճարին Ս. Սարգիս հնազարեան մատուռին մէջ: Պատարագիչն էր Հոգ. Տ. Հայկազուն Վրդ. Աւրազամեան: Յետ Ս. Պատարագի կատարուեցաւ հանգիստաւոր Հոգեհանգստեան պաշտօն Ս. Արքայ բարեբաւ Վանք. Դաւիթ Պէյ կիլիկեկեանի ծնողաց Սարգիս և Տիւրքիոյ հոգեհանգստի հանգիստ:

— Յ. մ. ժամը 4ին Գեր. Տ. Սուրէն Վրդ. Քէմհանեան, ընկերակցութեամբ Տիար Կ. Հինգիւնիս ներկայ գտնուեցաւ հրաժեշտի թէյասեղանի մը, տրուած Ամերիկեան հիւպատոսարանին կողմէ: Ամերիկեան ընդհանուր հիւպատոսին և իր տիկնոջ մեկնումի առիթով, Y. M. C. A. ի սրահին մէջ:

※ 25 փետր. կիր. — Ս. Պատարագը մատուցուեցաւ ի Ս. Հրեշտակապետ: Պատարագիչն էր Հոգ. Տ. Պարգե Վրդ. Վրթանէսեան:

※ 26 փետր. Բշ. — Երեկոյեան ժամերգութիւնը և վաղուան Տեսաւընդառաջի տոնին նախատեսակը և Տեսաւընդառաջի երեկոյեան հանգիստութիւնը կատարուեցաւ Ս. Երուսթեանց Մայր Տաճարին մէջ, նախադասութեամբ Հոգ. Տ. Սուրէն Վրդ. Քէմհանեանի, իսկ զիշերասկիզբին կատարուեցաւ եկեղեցի և Հոգեհանգստութիւն:

Ըստ հնամենի Հայկական սովորութեան երեկոյեան ժամերգութեանէն յետոյ վանքի բոլոր թաղերուն մէջ կը վառէին խառոյկներ, որոնց շուրջ ժողովուրդը սարքած էր խախնաւական տեսարաններ:

※ 27 փետր. Դշ. — Տեսաւընդառաջ. — Հանգիստաւոր Ս. Պատարագը մատուցուեցաւ Ս. Երուսթեանց Մայր Տաճարին մէջ: Պատարագեց և քարոզեց Հոգ. Տ. Նօրայր Վրդ. Պօղարեան:

— Յ. մ. ժամը 5ին Ամերիկեան ընդհ. հիւպատոսը M. Gibson իր հետևորդներով հրաժեշտի այցելութիւն տուաւ պատրիարքարան և ընդունուեցան Գեր. Տ. Սուրէն Վրդ. Քէմհանեանի կողմէ:

※ 28 փետր. Դշ. — ի դիմաց Գեր. Տեղապահ Հօր Գեր. Տ. Սուրէն Վրդ. Քէմհանեան ընկերակցութեամբ Տիար Կ. Հինգիւնիս այցելեց երուսաղէմի Հարէմ-էլ-Շէրիֆի պահապան և Սուրբ Տեղեաց բարձր վերահսկիչ Վանք. Բաղդալ փաշա Նաշաշիպի իր հիւանդութեան առթիւ, Համբարձման Օկոստոս վերթօրիա հիւանդանոցին մէջ և բարեմաղթութիւններ քրաւ իր շուտափոյթ ապաքինման համար: